

Styrso Sockens Hembygdsförening har kartor på öarna med gamla namn ifrån socknen. Dessa kartor kan man se på www.hembygd.se/styrso/om-oss/lokala-namn/. På baksidorna av kartorna har arbetsgrupper tecknat ned förklaringar till många av namnen på kartorna. Vi har fått generös hjälp att skriva ner dessa namn i digital klartext av Ulf Carlberg i Nacka och i detta pdf-dokument presenteras de beskrivna namnen.

Innehållsförteckning

Brännö-Galterö sid 1-4
Donsö sid 5-7
Köpstadsö sid 8-10
Styrso sid 10-14
Vrångö sid 14-15

Styrso 2012-11-26/pa

HISTORISKA NAMN FRÅN BRÄNNÖ OCH GALTERÖ – MED KOMMENTARER.

Platser, namn och kommentarer har tagits fram av en lokal arbetsgrupp på Brännö

Bestående av:

Margareta Andreasson
Helge Bjulén
Ulrica Bränning
Carl-Gustav Granström
Lennart Granström
Gösta Karlsson
Tore Kopp
Göte Westberg

- 1. Strussnäs.** Den nordligaste udden på Brännö. Struss är ett gammalt ord för en slags skuta eller pråm.
- 2. Mansdal.** Området som går ned till sjön. Någon drunknad har möjligen flutit i land här vilket kan ha gett upphov till namnet. Här tog man förr skalsand till bl.a. gravarna på kyrkogården.
- 3. Gröna vik.** Badplats. Den gröna ängen som går ned till viken har gett upphov till namnet.
- 4. Jättegrytan.**
- 5. Kopallen.** Bergsplatå som har använts som lossnings- och lastningsplats vid båttransporter av kreatur (till och från holmarna för bete).
- 6. Hängedy.** Dammar med gungfly där det förr fanns gott om änder.
- 7. Båtebacken.** Uttalas *Bådebacken*. Gräsbacke använd som uppläggningsplats för båtar.
- 8. Vassdal.** Båthamn.
- 9. Gamla Vassdal.** Båthamn i äldre tid.
- 10. Vassdal kärr.**
- 11. Nuddla.** Begravningsplats. Namnet har tolkats som en sammandragning av *Nöthälla*, med betydelsen ”*nötkreatur bland berghällar*”. En förklaring, som ortsbefolkningen inte känns vid, eftersom man förr INTE kallade kreaturen för nöt, utan för *könna* (av kaun isl. = böld).

12. **Räcket.** Har fått sitt namn efter de *vadräcken* = träställningar för upphängning och torkning av fiskeredskap (vader och nät), som förr fanns på de släta bergen och sundet.
13. **Nuddla hallar.** Berget vid Nuddla (se d.o.) *Hall* = häll/berg.
14. **Kålgårdsberget.** Berget invid kålgårdarna. *Kålgård* = trädgård/köksträdgård.
15. **Småskären.**
16. **Broberget.** Brant berg vid stenbron mellan Brännö och Galterö.
17. **Sandbergen.** Det porösa berget krossades förr av öborna till sand, vilket användes vid tillverkning av *liestickor* (slipstickor för slätterliar).
18. **Offerkastet.** Mindre stenröse. En tradition berättar att en främmande sjöman ligger begravnen därunder. När man hade vägarna förbi kastade man en sten på röset.
19. **Rävvikarna.**
20. **Ersdal.** Er betyder sannolikt Är = ejder. Under 1900-talets första årtionde var här en omtyckt badplats.
21. **Visekullen.**
22. **Spansken.** Var förr en damm, där man åkte skridskor om vintern.
23. **Rödsten.** En större sten av röd granit låg förr helt fritt uppe på krönet av bergshällen bakom den nuvarande trafikbryggan. Mot slutet av 1920-talet avlägsnades stenen från sin plats och användes vid arbetet med förstärkning av en husgrund.
24. **Hästesprånget.** Trång passage, där en häst sägs ha fastnat och måste avlivats.
25. **Ändlyckan.** Uttalas *Ännelycka* och betyder ängslyckan långt borta vid änden. Den har i senare tid fått ge namn åt en väg.
26. **Hörn (alt. Hurn).** Sundet mellan Brännö och Galterö.
27. **Galterö kärv.** Kärvt och otillgängligt område. Består av hedar och berg.
28. **Myrbergen.** Berget intill Myra (se d.o.).
29. **Myra.** Förr ett stort trädlöst myrområde.
30. **Kova't.** Betyder Kovadet. Vadställe mellan Brännö och Galterö med fast och hård sandbotten. När korna släpptes på utmarksbete sökte de sig själva över här.
31. **Drevnäs.** Äldre uttal *Dremnäs*. Från sommarbete på utmarken drevs kreaturen genom detta område hem till byn. Även tidigare *Drefsnäs*.
32. **Kålvik.** Här växer strandkål.
33. **Kålviks vale.** Berget som ligger invid Kålvik.
34. **Trampaskullen.** Sannolikt har man lagt upp och "trampat" torv (för bränsle).
35. **Lönnadal.** Gammal båthamn. Dalgången som leder ner till hamnen ligger skyddad.
36. **Valmossen.** Den största av de många vattendammar, som finns på Brännö. *Vale* är den västsvenska benämningen för berg. (Näckrosdammen oriktigt namn). Gammal torvtäkt.
37. **Tollebacken.** Gammalt gårdsnamn.
38. **Lönndals Huvud.** *Huvud* är en vanlig benämning på högre bergsuddar.
39. **Hallstavikarna.** Namnets ursprung är okänt. Vikarna var i gamla tider flitigt utnyttjade för upptagning av båtar. Andra namn som begagnats är Hallsdalsvikarna resp. Halvevägsvikarna. *Hall* = slättberg.
40. **Bönekällan.** Efter en gammal källa som förr fanns på platsen. *Böna* är ett gammalt ord för rengöra t.ex. mjölkkärl av trä, varvid användes enris, eklöv och libsticka.
41. **Husvik.** Hamn med trafikbrygga. Ursprungligen låg här den ombesjungna träbryggan som "Brännö Brygga" i visan. Numera bär dansbanan detta namn.
42. **Trollknalten.** Här sades trollen bo. En viss formation av berget ter sig norrifrån som profilen av en "gubbe".
43. **Ramsdal.** Badplats.
44. **Kärleksstigen.** En stig, lämplig för svärmiska promenader.
45. **Sandvik.** Hela dalen ner till sjön består av sandjord. Var under tidigt 1900-tal en omtyckt badplats.

- 46. Sagevar'n.** Har i alla tider tjänat som riktmärke vid insegling från sjön genom farleden norr om Vinga. Ett röse av sten, en *varde*, lär ha funnits på berget.
- 47. Gapet.** Passagen mellan den gamla Byn och Husviksdalen.
- 48. Valtras nabb.** Åsen mellan Gapet och Kroken.
- 49. Kroken.** Äng, vars yttre kontur beskriver en krok.
- 50. Jydeklovan.** Uttalas *Jydeklöva*. En tradition berättar att jutar (= danskar) har bragts om livet på denna plats.
- 51. Korpeboet.** Egendomlig klyfta som går in i berget. Korpar lär förr ha häckat här.
- 52. Sandvikeberget.**
- 53. Gunnesviken.** Sannolikt efter någon *Gunne* (= Gunnar).
- 54. Lönnskärs damm.** Här fanns förr en vattendamm, som från början varit en havsvik.
- 55. Sundtången.** Brännös sydligaste udde.
- 56. Åreskiftet.**
- 57. Pannevik.** Någon saltpanna (för att utvinna salt ur havsvatten) har möjligen funnit här.
- 58. Brattefjäll.** *Bratt* är den västsvenska benämningen för brant.
- 59. Lökholmen.** Udden var förr en vattenomfluten holme.
- 60. Herrekroken.** Någon som haft rangen av *herre* (högreståndsperson) har sannolikt ägt eller brukat denna äng, som sträcker sig ned till en buktig havsvik (en krok).
- 61. Linnekullen.** Stora *lindar* växer på kullen. Intelligande ängar kallas för Linna. *Linda* är ett gammalt namn för åker som lagts igen till äng.
- 62. Kalvhagen.**
- 63. Kvigvallen.**
- 64. Flogen.** Uttalas som eng. *flow* (flöda). Förr ett sankt område med flera vattendammar.
- 65. Brunnebacken.** Efter två stensatta brunnar inom området.
- 66. Sköreliden.** Brant ängsbacke ett stycke sydväst om den väg som nu bär samma namn.
- 67. Nordre Valen / Utkiken.** Uttalas *Nole Vale*. Här finns *Utkiken* = en vaktstuga där lotsar och tullare förr höll utkik.
- 68. Dunder.** En brunn.
- 69. Kroa.**
- 70. Faggeliden.** Efter släkten *Fagg*, som levde på Brännö under 15- och 1600-talen. Var förr en slätteräng. Sedan har en väg fått bära detta namn.
- 71. Vitevar'n alt. Vedderar'n.** Uttalas *Widdeva'n* (eng. w). Kan härledas från *viti varn* (isl.). Betyder ung. vaktstapel. En stor hög av ved, stubbar och ris, som förr var ständigt upplagd på vissa platser och tändes som signal då fiender nalkades. Sedemera restes här ett vitmenat stenkummel som sjömärke.
- 72. Gåseklovan.** En väg som numer bär detta namn har uppkallats efter denna äng som ligger på en bergshylla ett stycke norr om vägen. Uttalas *Gåsseklöva*. *Gåse* = gåshane.
- 73. Kvia.** Betyder fälla/hage. Av *kvi* (isl.). Här finns två gamla stensatta brunnar.
- 74. Långjorden.** Sannolikt efter de *långa* (förhållandevis) åker- och ängsskiften som ännu ligger här.
- 75. Tögrammen.** Bergskulle på Gärdet. När *tögan* (= tjocka, tät dimma) lagt sig som ett täcke över (det förr obebyggda) Gärdet syntes berget ovanför dimman.
- 76. Rösa.** Halvcirkelformat stenröse. Av *rösia* (fsv.). Tjänade som vindskydd för vakthavande lotsar.
- 77. Skogsgapet.** Åsyftande förr den dalgång som förbinder "Gärdet" med "Skogen". En väg genom skogen bär nu detta namn.
- 78. Husefladen.** Ett område på "Gärdet".
- 79. Huvudsäckera.** Ett område på "Gärdet".
- 80. Ma'a.** Betyder Maderna och är ett område på "Gärdet". Madängarna = sankna ängar.

81. Vilesten. Plats där man vilade sig och ställde ifrån sig tunga bördor som man hämtade från utmarken: hö, välfyllda mjölkkeglor etc.

82. Brännö brygga. Dansbana.

83. Helena. Namnet på ett strandat segelskepp som använts som brygga/vågbrytare. Nu ersatt med ny brygga.

KOMMENTARER TILL KARTA FÖR GALTERÖ.

1. Galterö huvud. Huvud betyder hög bergsudde.

2. Brandnäsvisken. Uttalas "Brännäs"

3. Brandnäs. Uttalas "Brännäs". Näset där i forna tider en stockeld tjänstgjort som fyr.

4. Söboden. En inhägnad av sten som troligtvis använts för får. (Sö = får).

5. Sundholmsvisken.

6. Sundholmen. Har varit en vattenomfluten holme.

7. Hörn. Sundet mellan Brännö och Galterö.

8. He'a. Betyder heden. Var under senare hälften av 1800-talet ett uppodlat område.

9. Enern. Här växer mycket enar.

10. Huvudstenarna. För att söka skugga sökte sig fåren tätt intill dessa stenar.

11. Huvudbacken.

12. Svinerösa. En stenmal (fält av genom vatten-(våg-) erosion svallade moränblock).

13. Grubbevisken. Även Lagunen.

14. Ruddeviken. Här hämtade man tång.

15. Kulmesundet.

16. Tistleviken. Här växer bara tistlar.

17. Stora Djupedals dammar. Förr vattentäkt för kreatur. Här var också ett rikt fågelliv.

18. Djupedalsbergen.

19. Lilla Djupedalsdammen.

20. Sö're hed. Betyder Södra heden.

21. Sö're viker. Betyder Södra vikarna.

22. Mjölkebratten. När korna gick på bete på Galterö kom mjölkerskor roende från hamnen i Löndal (Brännö) och lade till här med sina båtar.

23. Kova't. Vadstället mellan Brännö och Galterö med fast och hård sandbotten. När korna släpptes på utmarksbete sökte de sig själva över här.

HISTORISKA NAMN FRÅN **DONSÖ** – MED KOMMENTARER

Platser och namn har tagits fram i samarbete med en lokal arbetsgrupp på Donsö

Henry Fhager
Lizzie Fhager
Hans Höglund
Eva-Karin Johansson
Willy Johansson
Olle Möller
Olle D. Olsson
Stig Olsson

1. **Silludden.** Namn från sillperioden.
2. **Koskär.**
3. **Bringlebärsskär.** Rikt på hallonbuskar.
4. **Vadskären.** Här drogs landvad under sillperioden.
5. **Lövskär.**
6. **Holmeskären.**
7. **Holmebroa**
8. **Västre Holme.** Tidigare en vattenomfluten holme.
9. **Östre Holme.** Tidigare en vattenomfluten holme.
10. **Holmedammet.**
11. **Holmeviga.** Viga = viken.
12. **Lurkebron.**
13. **Lurken.**
14. **Holmeböen.** Böe = undervattenssten.
15. **Ängelia.**
16. **Naddal.** Tidigare odlad mark.
17. **Stora Onseberget.**
18. **Lilla Onseberget.**
19. **Säddal.** Tidigare odlad mark.
20. **Säddalsberget.**
21. **Krappedal.** Trång dal.
22. **Blåsippestället.** Rikt på blåsippor.
23. **Ängera.** Odlingsmark för kreatur.
24. **Gruva.** Här bröts tidigare fältspat.
25. **Lilla Pösseskär.** Även Lilla Posseskär.
26. **Stora Pösseskär.** Även Stora Posseskär.
27. **Kölleskär.** Skäret är en hög kulle.
28. **Gule skära.** Skären är beväxta med gul lav.
29. **Kastekolle.** Även Kastekullen. Uppläggningsplats för barlast.
30. **Säddalsviken.**
31. **Västrya.** Öns västsida, kommer eventuellt från västeröya.
32. **Pusselia.** Backe där man pustade ut, bl.a. när man bar hö till kreatuern.
33. **Leberget.** Eventuellt utav lä (Läberget).
34. **Lebergsänga.**
35. **Lebergsviken.**
36. **Rävstenskulle.**

37. **Rävsten.**
38. **Åsa.** Namn på sjömärke.
39. **Gule Tange.** Udde med gul lav.
40. **Stalleberget.**
41. **Nordbryggan.** Gammal stenbrygga.
42. **Kilen.** Före detta vik.
43. **Lange Hall.** Tidigare kälk- och skidbacke.
44. **Hänglet.** Inhägnat område.
45. **Lökholmen.**
46. **Lökholmeböen.**
47. **Näset.** Badplats.
48. **Stänga.** Inhägnat område.
49. **Olles Höla.** Badplats.
50. **Storas skär.**
51. **Gederyggen.**
52. **Prästa.** En s.k. sexman som bl.a. hade till uppgift att hämta prästen med båt, rodde med prästen ombord på detta undervattensskär.
53. **Kvia.**
54. **Store Valen.** Högt berg. Med röse/sjömärke.
55. **Lucka.** Inhägnat område. Lycka = liten odling.
56. **Mawa.** Maden, sankt område.
57. **Gärdet.** Ängar och odlad mark.
58. **Balsebrunn.** Brunn för allmänheten. Bals = öknamn på den som grävde brunnen.
59. **Sankulla.** Sank håla med allmän brunn. Tidigare lekplats.
60. **(Minnesplats).** Gamla missionshusen låg här. Byggda år 1882 och 1919.
61. **Gunnes backe.** Liten öppen plats uppkallad efter Gunne Hansson.
62. **Möllers lada.** Populär samlingsplats.
63. **Blegebacken.** Även blekebacken. Där vittvätt blektes om våren. Här fanns en liten bollplan.
64. **Storasberg.**
65. **Tjyvestöva.** Plats där tjuv- och smuggelgoods gömdes.
66. **Trollekullen.** Berg.
67. **Hanssons backe.** Köpmanshus.
68. **Viga.** Före detta vik/strand, nu igenfyllt hamnområde.
69. **Stora Hunneböen.**
70. **Intaget.** Odlat område.
71. **Källebrunn.** Brunn för allmänheten.
72. **Gunkälla.**
73. **Åsen.** Hög bergås.
74. **Ljungen.**
75. **Kyrkogård.**
76. **Kyrka.**
77. **Gretas lid.** Lid = backe.
78. **Körgårdsbrunn.** Kyrkogårdsbrunn. Brunn för allmänheten.
79. **Grådal.**
80. **Korsholmebacke.**
81. **Skadekollen.** Även Skatekullen. Berg.
82. **Pöschskär.** Även Pochskär. Här ligger idag isbolaget.
83. **Knibegobben.** Gammal inhägnad tipplats för hushållsavfall.
84. **Gunnkällevälen.**

85. **Korsholmen.** Tidigare en holme.
86. **Korsholme udde.**
87. **Grydeföttera.** (Samtliga småskär invid Korsholme udde.) Skären ligger placerade likt fötterna på en gammaldags gryta.
88. **Korsholmeviken.**
89. **Arraken.** Litet skär.
90. **Båssen.** Vik i lä för västanvinden. Liknar ett bås.
91. **Slipen.** Varv. Reparationsvarv, även nybyggnation.
92. **Båsseberget.**
93. **Sandvik.** Liten badvik.
94. **Judites räcke.** Fiskelaget Judits vadräcke, där vaden (fiskeredskap) torkades.
95. **Olle Kaansudden.** Badställe.
96. **Horsika.** Hästdal.
97. **Horsikaskären.**
98. **Budal.** Stenåldersboplats.
99. **Budalsviken.** Badvik.
100. **Budalsudde.**
101. **Duckesvala.** Dal eller "ränna".
102. **Sandprämen.**
103. **Lilla Älvedammet.**
104. **Stora Älvedammet.**
105. **Myre Vale.** Tidig boplats.
106. **Donsöhuvuddammet.** Förr tvättplats för bl.a. mattor.
107. **Donsöhuvudskäret.**
108. **Donsöhuvudstenen.** Tidigare stor sten. Bortsprängd av militären.
109. **Donsö Huvud.**
110. **Donsöhuvud fyr.**
111. **Korset.** Här stod tidigare ett coldinuordenkors.
112. **Enelia.** Lid, backe bevuxen med enar.
113. **Döinegravplats.** Gammal gravplats för sjömän som flutit iland.
114. **Store sand.** Sandvik.
115. **Torholmen.**
116. **Rårholmen.**
117. **Rårholmeskär.**
118. **Kanawla.**
119. **Lilla Donsö**
120. **Svarte böja.**

HISTORISKA NAMN FRÅN **KÖPSTADSÖ** – MED KOMMENTARER.

Platser, namn och kommentarer har tagits fram av en lokal arbetsgrupp på Köpstadsö

Bestående av:

Solveig Gustavsson
Margareta Larsson
Ester Lindström

1. **Brattholmen**
2. **Långholmen.**
3. **Smögholmen.**
4. **Sjumansholmen**
5. **Holmen.**
6. **Smöänga.** Strandäng, lågt liggande.
7. **Brevik.** Strandäng, nu igenvuxen. Promenadstråk går hit.
8. **Lilla Tånndal'n.** (Se nr 9 Tånndal'n)
9. **Tånndal'n.** Strandäng, nu igenvuxen. Mycket sjöfågelliv i viken.
10. **Varvet.** Sedan cirka 25 år tillbaka.
11. **Tånndal'ns nabbe.** Nabbe = udde.
12. **Höstens vikarna.**
13. **Nya Hästvik.**
14. **Gamla Hästvik.**
15. **Ryskefjorden.**
16. **Mjölkeberget.** Här mjölkades korna om sommaren.
17. **Långa dammet.** Här åkte barnen skridskor.
18. **Allemans trappor.** (Även Åldermans trappor.)
19. **Vintergabet.** På vintern blåser den kalla nordanvinden in i klyftan (gapet) som ligger här.
20. **Näckrosdammen.**
21. **Små haggala.** Haggala = fiskmåsar ?
22. **Alekärret.** Här växte förut al.
23. **Surkulleberget.**
24. **Norhylla.** Berg.
25. **Småskären.** Här står "Kössöfyren".
26. **Skötteviga.**
27. **Lugnet.** Område med sommarvillor längs med stranden, från Kilen upp till ung. Småskären.
28. **Hasselskogen.**
29. **Töftera.** Odlingsmark, bl.a. med potatis och råg. Även ängsmark för kor och får.
30. **Trommelia.** (Även Trummeliden). Backen upp till Töftera.
31. **Osslebacken.** (Se kommentar till nr 30 Trommelia).
32. **Sockertoppen.** Berget liknar en sockertopp.
33. **Hallera.** Utav Hallarna. Släta berg i etager. Hall = slätt berg.
34. **Intaget.**
35. **Stätterä.**
36. **Mössen.** Odlingsmark för bl.a. potatis. Området Mössen sträcker sig ned till Källdalen.
37. **Môsegabet.** Gap (öppning) mot Mössen.
38. **Krogens dal.** Utav krok. Området ägdes av de som bodde i Kroken, se nr. 53

39. **Källdalen.**
40. **Hörn.** Här lade man ut fiskegarn.
41. **Nabbeviga.**
42. **Näckviken.** Damernas badplats.
43. **Boudden.** Badbodar låg här förut (bo=bod?). Herrarnas badplats.
44. **Stora skudhôlebacke.** Utav skuthåla. Här drogs båtar/skutor upp för underhåll.
45. **Lilla skudhôlebacken.** (Se kommentar till nr 44).
46. **Matteberget.** Här lade man mattorna på tork efter att ha skurat dem vid bryggan.
47. **Hommerdammet.** Vid berget förtöjdes skutorna. Hommerdammet är namnet på viken.
48. **Lobergsdammet.**
49. **Staren.** Uttalas "Stären". Kan komma utav växten starr.
50. **Bleget.** Här lades lakan på tork och blekning.
51. **Jansebrunn.** Allmän brunn.
52. **Kalleberget.**
53. **Kroken.** Uttalas "krogen". Kommer ej utav någon krog. Västra huset kallas Storekroken och det östra Lillekroken.
54. **Gatan.** Liten vägsnutt av kullersten.
55. **Tån.**
56. **Kwia.** Här stod en tjobod.
57. **Kwiapussen.** Liten damm/sankmark.
58. **Vallegabet.**
59. **Herrmans bro.** Här lade en som hette Herrman en stenbro över kilen.
60. **Kilen.**
61. **Lillegravera.**
62. **Porsas dal.**
63. **Hyllevale.** Även benämning "Hylla" och "Sörhylla".
64. **Gullgrotta.** Sågs finnas kråkguld här.
65. **Stora Åmmen.** Åm = ugn. Här kröp barnen in i en bergsskrev.
66. **Kattebratten.** Här dränktes kattungar. Vid "egera" = ekorna (?).
67. **Hammedalen.**
68. **Bräcka.** Backe upp till Hyllevale. Här åkte barnen kälke på vintern.
69. **Store slätt.** Stor äng.
70. **Vraget.**
71. **Slottet.** På detta lilla berg lades nyslaget hö.
72. **Larses Li.** Tidigare ägare till marken hette Lars. Även kälkbacke.
73. **Hallen.** Platt berg mellan några hus.
74. **Maa.** Maa = mad, sank mark.
75. **Norbrunn.** Allmän brunn, mitt i byn.
76. **Smeköllan.** Berg med vindflöjel på.
77. **Ebbebrunn.** Allmän brunn. Ligger idag (igenfylld) mitt i en trädgård.
78. **Skedgången.** Uttalas "Skeddgången". Skedd = skit.
79. **Lorteberga.** Här grävdes dass-spännena ner (från spann).
80. **Aspedalen.** Kommer av att här växer asp.
81. **Valeberget.**
82. **Valebergsdammet.** Även Jompa. Liten grund damm.
83. **Sörbrunn.** Allmän brunn.
84. **Olledammen.**
85. **Busteviga.** (Busteviken). Här skurades mattor.
86. **Fäviga.** Här togs fåren iland av olika fårägare. Samfälld mark för detta ändamål.
87. **Svartebröra.**

88. Sandvig. Även Sandvik.

89. Bulten. Bulten var ett fiskeställe. Gamla ångbåtsbryggan låg strax väster om Bulten.

90. Båtberget. Här drogs småbåtarna upp. Idag ligger ”ångbåtsbryggan” här.

91. Lilla Kalskår.

92. Stora Mosskullen.

HISTORISKA NAMN PÅ STYRSÖ – MED KOMMENTARER.

Platser och namn har tagits fram i samarbete med en lokal arbetsgrupp på Styrsö.

Rosalie Christensen

Börje Eriksson

Berit Jansson

Bo Johansson

Lennart Karlsson

William Nilsson

1. Båtebacken. Där det drogs upp båtar förr.

2. Kirtången. Uttalas Tjirtången. Här tjärade fiskemännen sina nät.

3. Kilen. Kil = vik.

4. Finland. Efter finländare som bosatt sig här.

5. Stora och Lilla Båssen. Två bergsvikar.

6. Lilla Rissla. Rissla = vessla. De höll till vid klapperstenarna som ligger här.

7. Stora Rissla. Se nr 6. Lilla Rissla.

8. Valeberget. Även Valedammet. Där barnmorskan hämtade barnen (jämför ”storlek”). Vale = Berg, efter varde, stenrös eller vårdkase som sattes upp på berget.

9. Hallen. Badplats, kallas också Lilla Hallen.

10. Sandvik. Tidigare badplats. Nu hamn.

11. Stora Hallen. Plan bergshylla. Överbyggd när hamnen anlades.

12. Kläppholmarna. Tidigare två holmar. Sundet är nu igenfyllt.

13. Horsickaberget. Här fanns en grund damm (sicka). Ev. rötades lin (hör) här. Även vattenhål för djur.

14. Kockestenarna. Klapperstensfält.

15. Salskärsudde.

16. Lilla Salskår. Ser ut som en sadel (sal).

17. Fuleviksskäret. Fule = fåglar.

18. Fulevik.

19. Klockaren.

20. Varpet. Här ligger klapperstenar.

21. Lilla Lyngholm. Att det lyngnar = att de läar/lugnar.

22. Örtevik. Kallas nu Uttervik.

23. Lunn. Mager sandhed.

24. Goliat. Stor bergknalle (se även info nr. 167 Röster vik)

25. Sälvik.

26. Jons Bryggör.

27. Skuteskår.

28. Skuteskärs bojar. Här i Hallsvik låg till mitten av 1900-talet skutor ankrade.

29. **Sörbryggorna.** Sör = söder.
30. **Amnevik.**
31. **Halsvik.**
32. **Hövik.**
33. **Dälja.** Dälja = dal.
34. **Floberget.** Det fanns förr en flöjel på berget.
35. **Masta.** Lång rak dalgång.
36. **Petter Larssons Lycka.** Här sades en skatt finnas nedgrävd. Lycka = liten inäga.
37. **Dammkärr.** Här fanns ett stort kärr. Det är nu utdikad.
38. **Kolkärrsberget.**
39. **Skräddare dammet.** Kommer utav insekten ”skräddare”.
40. **Lakullen.**
41. **Bergsnabben.**
- 41b. **Hansebräcka.** Bräcka = grusås, likn. Där vägarna möts i en ”T-korsning.”
- 41c. **Sörängen.**
42. **Tån.** Ytterst i byn. Här bodde de som inte ägde mark (jämför backstugesittare). Se även nr. 64.
43. **Linkulaberget.** Här har troligen funnits ett sjömärke där en kula hissades upp i en lina. En annan förklaring är att här rötades och bereddes lin/nässlor i dammen på toppen av berget.
44. **Jälvik.**
45. **Vinnäs.** Vinden viner runt detta berg.
46. **Snobbrännan.** Av fritidsseglararna som höll till här vid sekelskiftet 1900. Heter egentligen Källö sund.
47. **Stocken.** Hus/mark som kallades Stocken.
48. **Stocken ängen.** Uttalades ”Stockerängen”.
49. **Villabron.** Sommargästerna byggde bryggor vid sekelskiftet 1900..
50. **Kyrkeklevet (Vikings backe).** Klev = förkastningspricka, nedsprängd. Kallas idag (felaktigt) Vikings backe. Skall heta Wikings lid. Wiking efter familjen Wiking som bodde mitt i ”liden” = backen.
51. **Bäckas vale.**
52. **Blekebacken.** Här lades lakan på backen för att de skulle blekas.
53. **Kålgården.** Kålgård = trädgård.
54. **Arken.** Detta hus har blivit flyttat från Bratten under tidigt 1800-tal.
55. **Kullen.**
- 55b. **Kalvhagen.**
56. **Kråkeberget.** Del av detta berg (norra delen) kallas Förefjäll.
57. **Vileberget.** Här vilade man på väg från Bratten.
58. **Strannevägen.** Strann = strand. I dag Halsviksvägen.
59. **Rya.** Lång äng.
60. **Kulla.**
61. **Stora ängen.**
62. **Vassgången.** Här fanns en brunn. Vass = vatten.
63. **Hägnan.** Fanns övre och nedre Hägnan. Inhägnad planterad skog. Här finns en gammal stengärdesgård kvar.
64. **Tån.** Ytterst i byn. Här bodde de som inte ägde mark (jämför backstugesittare). Se även nr. 42.
65. **Getefjäll.** Berget bakom Konsum. Geta = valla betesdjur.
66. **Klyvare.** Åker vid prästgården.
67. **Prästevalen.** (Även Håkans Vale?) Berg. Här promenerade badgäster och andra på en trappförsedd stig (finns kvar).

- 68. Arboresskogen.** Efter sällskapet Arbores som anlade skogen med början 1886.
- 69. Rumpviken.** Även "Rumpevika" eller "Råmpevik". Viken har formen av en rumpa.
- 70. Braviks huvud.**
- 71. Bravik.** Kommer utav bra vik. Eller Brå = djup vik.
- 72. Kvia.** Kan ev. komma utav trång passage (kvia). Här låg kallbadhuset. Idag badplats.
- 73. Braviks sund.**
- 74. Strömhålet.** Här finns en mycket stark och farlig ström, och förr även gott om torsk.
- 75. Brände holme.** Här även kallad "Kappseglingssholmarna" när Styrso kappseglingssällskap (SKSS) hade tävlingar där.
- 76. Sälebådarna.**
- 77. Kvarnberget.** Här stod förr en mjölkvarn.
- 78. Kafé Kattegatt.** På 1900-talet fanns i huset ett hotell och sommarcafé. Huset kallas idag "Villa Kattegatt".
- 79. Bratten.** Av "bratt" = brant.
- 80. Cooks udde.** Osäkert hur detta namn skall stavas.
- 81. Trekanten.** Utsiktsplatsen. Här ligger idag vattentornet.
- 82. Maa.** Idag heter vägen här Madvägen. Mad = sank mark, dialekt "maa".
- 83. Brittias backe.** Tillhörde förmodligen Britta Johansdotters marker.
- 84. Axel Bure.** Känd kartograf (sjömätare). Osäkert varför platsen uppkallats efter honom.
- 85. Doktors damm.** Uppkallad efter doktor Silfverskiöld på f.d. kustsanatoriet (idag rivet). Dammen anlades tidigt 1900-tal.
- 86. Jättegraven.**
- 87. Stödhusholmen.** Heter idag Sösholmen.
- 88. Långeskata.**
- 89. Sandhålan.** Även "Sandhôle". Grustag med mycket snäckskal som användes bl.a. för höns.
- 90. Korsebacken.**
- 91. Korsedammen.** Grävdes ut på 1930-talet och användes som vattentäkt för kustsanatoriet.
- 92. Solbacken.** Stor röd 4-vånings trävilla, f.d. kustsanatorie. Villan eldades upp 1998.
- 93. Långesand (norra).**
- 94. Femmabacken.** Här låg kustsanatoriet (sjukhus), den första byggnaden, sedermera kallad avd. 5.
- 95. Ängesholmen.** På östra sidan finns en äng. Donsöborna hade potatisland här.
- 96. Kvarnberget.** Här stod en kvarn som genererade ström till kustsanatoriet. Fundamentet står kvar.
- 97. Stora Rös.** Stor grav (röse) från Bronsåldern. Återuppbyggt. Militären använde sten till bunker alldeles intill.
- 98. Tjönnkällebacken.**
- 99. Tjönnkällan.** Tjonn = kreatur (som drack vatten ur källan). Ev. stavning är Könnekällan.
- 100. Herrevägen.** Stig som anlades av sällskapet Arbores. Fortsätter förbi Brännholmsviken till Halsvik.
- 101. Lygnhamern.** Lyng = ljung, ham = berg.
- 102. Lilla Korsedammen.**
- 103. Långesandsholmen.**
- 104. Kastekullen.** Namnet kommer utav kastvindar.
- 105. Långesandsvik.**
- 106. Långesandsbacken.** Även Tors backe (?), troligen äldre namn. F. d. betesmark, aldrig odlad. Här gick kor och hästar på grönbete.
- 107. Solvik.** Huset heter Solvik. Här fanns alkoholistanstalt.
- 108. Galgbacken.** Legendariske "kapten Carlsson på Posten" sa att här fanns huvudlösa.

- 109. Skäret.** Kallades förr Tors skär.
- 110. Tors kärr.** Kärrområde osäkert. Fanns även kärrområde söder om Lynghamern.
- 111. Storesten.** Enormt flyttblock som sprängdes bort när båtfabriken byggdes på 1970-talet.
- 112. Karis vik.** Kan vara från Caroline Corneliusdotter i Dälja (se nr 32) som hade utmarker här.
- 113. Kyrkeskär.**
- 114. Backmans vik.**
- 115. Skinteskär.**
- 116. Tänneskär.**
- 117. Saxudden.**
- 118. Saxviken.** Även Saxerviken.
- 119. Saxholmen.** Även Saxerholmen.
- 120. Gula udden.** Berg med gul lav.
- 121. Örbergsvik.** Ör = sand, hämtades härifrån. Ör = grus.
- 122. Örbergs backe.**
- 123. Örbergs skog.** Ekskog som funnits länge.
- 124. Girreklämna.** Förkastningsspricka. Girre = ”smita iväg/vara smidig”. Barnen lekte tafatt och girrade ner i sprickan.
- 125. Hönemusse kulle.** Troligen från Trehörnemössekulle efter landstormssoldaternas trekantiga hatt, 1:a världskriget.
- 126. Körgårdsdiket.** Liten bäck som rinner förbi den gamla kyrkogården från 1500-1600-tal.
- 127. ”Vikingakyrkogården”.** Denna är inte från vikingatiden utan från 1500-talet och kallas mer riktigt gamla kyrkogården. Här stor Styresö Capell.
- 128. Vrångöbornas bryggor (Kyrkbryggan).** Hit rodde Vrångöborna när de skulle till kyrkan (ibland rodde de istället till Saxudden).
- 129. Brännholmsviken.**
- 130. Kälen.** Ser ut som en kittel/gryta.
- 131. Brännholmen.**
- 132. Dynholmen.**
- 133. Stora Rävholmen.**
- 134. Bälviken.**
- 135. Juteberget.**
- 136. Råven.**
- 137. Råvsundet.**
- 138. Hästhallen.** Hall = plan bersghylla.
- 139. Sillebratten.**
- 140. Länsmanska.** Bergsformation som liknade kvinna med huckle. Bortsprängd av militären.
- 141. Stenvikarna.** Naturstenar.
- 142. Korperöset.**
- 143. Pottudden.**
- 144. Pottan.**
- 145. Åseberget.**
- 146. Holländarn.**
- 147. Hummerskär.**
- 148. Vassholmen.**
- 149. Döingeviken.** Här sägs ett lik flutit i land.
- 150. Lilla Rävholmen.** Halvö, ett rävtillhåll med stora stenmalar (stenhögar) som rävar använder som daglega.
- 151. Stora Smöa.** Här gick vattnet förr igenom.

152. **Lilla Smöa.** Här gick vattet förr igenom.
153. **Stora Seffret.**
154. **Lilla Seffret.**
155. **Tärneskär.**
156. **Klinten.** Klint = namn på höjd.
157. **Rävsundsbacke.**
158. **Morbrors Röser.**
159. **Tynnebacken.** Mager (tunn) sandig äng.
160. **Kvigknalten.** Det sägs att en kviga gick ned sig här i sank mark.
161. **Masas om.** ”om” = ung. Grotta som på håll ser ut som en unglucka.
162. **Braviks hål.** Bergspricka där grävlingar håller till.
163. **Bistakebacken.** ”Bistock”, vildbi och jordgetingar.
164. **Muddal.** Här är dyigt, muddrigt.
164b. **Kapplet.** Uttav ”Kappellede”. Passage för Vrångöbornas gamla kyrkstig (från Vrångöbornas bryggor, nr 128) där Styrsö kyrka/kapell blev synbart.
165. **Sjugåleberget.** Kallades även Skidgårdsberget. Skidgård = inhägnad där slanorna likande skidor.
166. **Vassdal.** Här rinner vatten till en källa i f.d. kohage, som nu delvis består av fotbollsplanen. Söderut sträcker sig Vassdal även i sydvästlig riktning.
167. **Rösters Vik.** Kallas även Rödstensvik. Silhuetten av Karl XII på lit de parade syns mot Örtevik-hållet med bergsknallen Goliat (se nr 24).
168. **Långholmen.**
169. **Killingesundet.**
170. **Tjällmen.** Strandskatorna kallas tjäll (käll?).
171. **Stora Lyngholm.**
171b. **Oderholmarna.** Oder = utter.

HISTORISKA NAMN FRÅN VRÅNGÖ – MED KOMMENTARER

Källa: Carl Bager, 1999.

1. **Hollända Skepp.** Enligt sägen förliste Holländaren Wrangel här med sitt skepp och blev den förste att bosätta sig på Vrångö.
2. **Gulldisken.**
3. **Viking udde (Vingen).**
4. **Busdala.** Betesmark med buskar och hassel.
5. **Enebacka.** Enar, gräs och tuvor.
6. **Blommen.** Uttalas ”Blåmmen”.
7. **Höjhammer.** Vrångös högsta topp (norskt namn). Cirka 40 meter över havet.
8. **Blödeberget.**
9. **Vättna.** Området Vättna fortsätter ytterligare en bit söderut
10. **Ekedalen.** Här fanns ek till skeppsbyggeri.
11. **Brevik.**
12. **Långenäs.**
13. **Jättevikén.**
14. **Kibenäbb.**
15. **Kössvik.**
16. **Nästa-berg.** Närmsta berg till samhället.

17. **Skagula.** Namn på berget.
18. **Kvivalen.** Kvida (=gråta) vid kyrkogården.
19. **Trödenberg.** Berget ovanför de 3 labyrintherna (med diameter 10.5 m, 8.9 m och 6.6 m) och en hjulformig stensättning.
20. **Gyssberg.**
21. **Gyssberg nabbe.**
22. **Klingkärr.**
23. **Hjuvik.** Heter idag Djupvik.
24. **Möös.** Område (berg) som inhägnades för kalvar.
25. **Fiskhamnen.**
26. **Kattholmen.**
27. **Räkebådan.**
28. **Snigen.**
29. **Flökullen.** Runt detta berg lång Vrångös första bebyggelse. I äldre tider flödade vattnet mot berget.
30. **Lotsutkik.**
31. **Kohallen.** Slät berghäll (hall) för att lasta i och ur kor till och från segelbåtar som hade förstärkta durkar.
32. **Vitesten.** Stor vit sten.
33. **Mittvik.**
34. **Goshell.** Möjligtvis isländskt namn.
35. **Hägnant.** Inhägnat område.
36. **Sumpa.** ”Viktorias sumpar”, fiskesumpar.
37. **Nötholmeskär.**
38. **Nötholmen.**
39. **Nötholmelia.** Gammal väg.
40. **Tjönt.** Tjärn.
41. **Västra valen.** Väster om lotsutkiken.
42. **Djupa Tjönt.** Här fick barnen inte gå på isen förrän den var tillräckligt säker, därför att tjärnen var djup p.g.a. att man skar torv. Idag igenväxt.
43. **Mussta.** Uttalas ”Mösta”. En ”riktig” äng, ej strandäng. Finast i skärgården. Stengärdesgården runt Mussta stängde ute boskap.
44. **Storerös.** Grav (röse).
45. **Röddviken.**
46. **Stora Röddholmen.**
47. **Lilla Röddholmen.**
48. **Jungskär.** Utterskär är fel namn på sjökortet. Utterskär (Odeskär) ligger väster om Kungsö.
49. **Kungsnabbe.** Udden mot Kungsö.
50. **Fiskeviken.** Här fanns ofta mycket fisk (torsk).
51. **Källeviken.** Vid viken finns en jättegryta, troligen med källåder, där det offrades pengar, knappar eller nålar mot tandvärk.
52. **Döckels knalta.** Här fanns ett vitt fält, och i Højhammer (nr 7) ett annat vitt fält, som var en enslinje för farvattnet söderut.
53. **Döckelsviken.**
54. **Brännekrok.**
55. **Trolleberget.** Det fanns inga grindar i gärdesgården runt Mussta (se nr 43), utan man gick istället över denna lilla bergknalle.